

Da Wellington-bombefly styrtede for 40 år siden:

Beboere i Over-Jerstal om den dramatiske nat

Tømrer Holger Eriksen: — Jeg måtte smide mig i gadens rendesten, da maskinkanonprojektilers lysspor sås og drøn lød fra den tågede nathimmel over mit hoved

For en række beboere med tilknytning til Over-Jerstal, og specielt Abkær-området, er fredag den 29. april, altså St. Bededag, en mærkedag. Det er nemlig så 40 år siden, at et Wellington bombefly fra Royal Air Force styrtede ned næsten lige syd for Over-Jerstal, ca. 100 meter inde på marken til venstre for det RAF-monument, der er rejst til minde om hændelsen. Det skete kort efter midnat den 29. april 1943, og der er mange, der stadig husker den dramatiske, natlige begivenhed.

Mange RAF-fly var pågældende nat på mineudlægningsoperationer over Østersøen og de indre danske farvande, og otteogtyve engelske bombefly gik tabt ved denne lejlighed. En halv snes styrtede over dansk område.

Flyet kom østfra til Skrydstrup, hvor et fyrværkeri af lyssporprojektiler farvede den tågemættede himmel rød og grøn. Flyverne drejede af imod syd, og kort efter slog Wellington-bombere med et brag ned i marken ved Abkærvej. De seks ombordværende var dræbt på stedet, og de blev sammen med flyets rester fundet spredt over et stort område.

Senere begravedes de på Abenrå Kirkegård. Det skete den 6. maj 1943. Marinepræst Graumann, Flensborg, forrettede jordpåkastelsen.

Få år efter krigen rejstes RAF-mindet ved Abkærvej, og det var de dansksindede sønderjyske krigsdeltagere, der tog sig af denne sag. I en årrække har de lokale hjemmefærnsfolk hvert år den 29. april hyldet mindet om RAF's flyvere, der »gav deres liv, for at vi andre kunne leve«.

I år bliver der også en højtid. Men i 40-året har hjemmefærnene en plan om en større mindehøjtid i juni, og den skal så

slås sammen med en højtid for de Lancaster-flyvere, der dræbtes ved Ustrup den 18. august 1943, altså også for 40 år siden. Programmet for denne begivenhed er ikke udarbejdet endnu.

Blandt dem, der tydeligst husker den dramatiske aprilnat i 1943, er slagteriarbejder Ane Marie Lund, Sommersted. Hun havde været til pigekomsammen på Torsbjerg, hos datteren på Peter Orbesens gård. Med veninder fulgtes hun kort efter midnat til Over-Jerstal. Derpå cyklede hun alene ud ad Abkærvej mod forældrenes gård. Hendes far var gårdejer Chr. Nissen Madsen, og hjemmet er kun beliggende 700 meter fra nedstyrtningsstedet, beretter Hans P. Madsen, der i dag har fødehjemmet. Han siger:

— Min søster var kun kommet et lille stykke ud ad Abkærvej, da det brændende fly kom næsten lige hen over hende. Den voldsomme skydning, der gik forud, og flyets bratte tilsynkomst lige over hende i tågen gav hende et chok, der forstærkedes, da Wellington-bombere slog ned i marken med et brag. Ane vendte cyklen og søgte tilflugt hos familiens tidligere na-

boer, familien Peter Christensen, der havde bosat sig på Abkærvej. Ane var da kun femten år gammel. Så det er blevet til et minde for livet. Hans P. Madsen tjente på en gård i Ustrup, da det skete. Og han var lige flyttet hjem, da en Lancaster i august styrtede i Ustrup, kun 300 meter fra den gård, hvor han havde tjent.

Revisor Chr. Warncke, Mellemgade 14, Over-Jerstal, fortæller følgende: — Jeg husker skydningen ude vestpå, flyet, der kredsede over os, og braget, der lød, da det slog ned i marken. Jeg cyklede straks derud. Det brændte voldsomt i vraket, men vi turde ikke gå for tæt på, da vi frygtede bombeeksplosioner. Det var et frygteligt syn. Det hele lå spredt over et stort felt. Og det gjaldt også ligene af flyverne, der var dræbt på stedet. Kort efter kom tyskerne og spærrede det hele af. Denne begivenhed står stadig prentet i min erindring.

Den mest nøjagtige beretning om begivenheder aflægges af tømrer Holger Eriksen, Stationsvej 18, Over-Jerstal: +

— Jeg var den gang 15 år, og godt midnat 29. april 1943 var jeg sammen med min jævnaldrende kammerat, Anker Kock, på gaden i Over-Jerstal. Vi gik rundt og snakkede, da en voldsom skydning satte ind. Den kom oppe fra luften i et område lige syd for Skrydstrup flyveplads, som tyskerne netop havde anlagt. Vi var klar over, at det var en tysk jager, der beskød et andet fly. Der var meget tåget,

men vi kunne se lyssporene fra jagerens maskinkanon, hvis dumpe drøn flængede nattens stilhed. Vi smed os ned i gadens rendesten, klemte os helt ind til fortovskanten. Igennem tågen kunne vi se en lysende plet, der blev større og større. Fra området syd for Skrydstrup kom den i en blød bue lige uden om Over Jerstal.

— Til sidst, da der ikke kunne herske tvivl om, at det var et brændende fly, gled den i lav højde hen over Abkærvej. Med et brag slog den ned i marken lige syd for byen. Vi løb derhen, var kun 25—30 meter fra det brændende vrag, da ammunitionen ombord begyndte at eksplodere. Derefter søgte vi længere væk. Der kunne jo også være tale om, at der lå ueksploderede bomber i vraket.

— Vi blev vidner til meget grusomt den nat. Jeg glemmer det aldrig. Men lad mig fastslå at skydningen kom fra en jager, ikke fra Flak ved flyvepladsen. Tyskerne på flyvepladsen skød faktisk aldrig. De brugte heller ikke lyskastere. De var simpelt hen bange for, at de så skulle blive bombet, slutter Holger Eriksen sin spændende fortælling.

Så vidt øjenvidnerne. Vi kan oplyse, at en af krigens mest omfattende mineudlægninger i området omkring Danmark fandt sted natten til den 29. april. Flere hundrede RAF-fly var på vingerne over Helgolandsbugten, Østersøen og de danske farvande.